

AZ OKTATÁSI INTEGRÁCIÓ ÜGYE A 2010-ES ÉVEKBEN MAGYARORSZÁGON

T-4

Fejes József Balázs *, Szűcs Norbert **

* SZTE Neveléstudományi Intézet; SZTE Szociális Kompetencia Kutatócsoport

** SZTE Felnőttképzési Intézet

Kulcsszavak: oktatási integráció; oktatáspolitikai; méltányosság

Az oktatáspolitikai beavatkozások fókuszja 2010 után átrendeződött, így a korábban kiemelt célként kezelt oktatási integráció kikerült a fókuszról. Az oktatási rendszer jelentős mértékű átalakítása sok tekintetben teremtett új helyzetet (CKP, 2017; Ferge, 2015), ugyanakkor ezek értékelése az oktatási integrációval összefüggésben eddig nem történt meg. Az előadás célja, hogy áttekintést kínáljon arról, hogy az utóbbi évek beavatkozásai hogyan befolyásolták az oktatási integráció ügyét. E munka a releváns jogszabályi változások és oktatáspolitikai intézkedések szegregációra gyakorolt hatását elemzi, következtetései hozzájárulhatnak a szegregáció enyhítését támogató megoldási lehetőségek kidolgozásához. A rendelkezésre álló adatok szerint a tanulók elkülönítése erősödött az utóbbi években, akár társadalmi-gazdasági, akár etnikai háttér szerint vizsgáljuk (CKP, 2017; Hajdu, Hermann, Horn & Varga, 2015). 2013-tól a hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzet (HHH) jogszabályi meghatározása módosult, aminek hatására a HHH-tanulók aránya közel negyedével csökkent, míg a HH-tanulók aránya harmadára esett vissza, miközben a gyermekszegénység erősödött hazánkban (Gábos & Tóth, 2017). Mindezzel párhuzamosan e mutatók jelentősége csökkent a szegregációs folyamatok nyomán követésében, egyrészt a kategóriába tartozó tanulók létszámának csökkenése, másrészt a 2013 előtti és utáni adatok összevetésének korlátozottsága miatt. 2010 után számos oktatási intézmény került egyházi fenntartásba, főként az elmaradottabb régiókban, kisebb településeken. E területi jellemzők ellenére az egyházi iskolák a hátrányosabb régiókban, kisebb településeken is elsődlegesen a kedvezőbb helyzetű tanulók oktatását végzik, vagyis segítik a helyi elit menekülését az állami fenntartású iskolákból (Hermann & Varga, 2016). Ennek következtében az egyházi iskolák szerepe a szegregáció erősítésében jelentősen nőtt. 2013-ban a korai iskolaelhagyás kezelése érdekében indultak el a hídprogramok, amelyek eredményességéről keveset tudunk, ugyanakkor a magyar oktatási rendszer egy további szelekciós pontjaként értelmezhetők. Az Integrációs Pedagógiai Rendszernek számos pozitív eredménye ismert (Varga, 2018), kivezetésével az iskolák számára a legfontosabb lehetőség tűnt el az oktatás méltányosságának javítását célzó pályázatok közül. Összességében a 2010 óta eltelt időszakban inkább visszalépésnek lehetünk tanúi az oktatási integráció területén. Egyrészt korábbi törekvések elhaltak, másrészt újabb szegregációs mechanizmusok jelentek meg, illetve korábbiak felerősödtek. Az oktatási méltányosság ügyében tapasztalható problémák nem új keletűek, évtizedek óta jelen vannak, ugyanakkor a 2010-től induló átalakítások következtében már nemcsak a korábban is ismert egyenlőtlenségek enyhítése, hanem az utóbbi években indított változások hatásának tompítása is szükségesnek látszik.

A kutatást az EFOP-3.6.1-16-2016-00008 azonosítójú, EU társfinanszírozású projekt támogatta.